

Kultur- og likestillingsdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Vår ref:
24/00500-4

Saksbehandler:
Liv Marie Melby

Dato:
16. september 2024

Høringssvar NOU 2024 8 Likestillingens neste steg

Vi takker for muligheten til å komme med innspill til høringen av Mannsutvalgets utredning av gutter og menns likestillingsutfordringer i Norge.

Barneombudet har ikke tatt stilling til alle forslagene som høringen omfatter, og vil kun kommentere på to utvalgte forslag. Barneombudet støtter at menn bør ha mulighet til å være likestilte omsorgspersoner, men vi mener generelt at barneperspektivet bør komme tydeligere frem på alle områdene som utredningen omfatter. Vi vil derfor løfte frem to grunnleggende hensyn som vi mener bør prioriteres i det videre arbeidet, hensynet til barnets beste og barns rett til medvirkning.

Barneombudet har tidligere avgitt høringssvar til forslag til endringer i barneloven¹, innspill til Barnelovutvalget² og høringssvar til NOU 2020: 14 Ny barnelov³, og viser til disse uttalelsene for utfyllende informasjon om menn som omsorgspersoner. Vi viser også til høringssvaret vårt til NOU 2019: 3 Nye sjanser – bedre læring⁴ for forslagene om kjønnsforskjeller i utdanning, og til rapporten vår «Hvem skal jeg snakke med nå»⁵ for forslagene som gjelder utsatthet og helse.

Plikten til å vurdere barnets beste

Grunnloven § 104 og barnekonvensjonens artikkel 3 sier at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som angår barn. FNs barnekomité overvåker barnekonvensjonen og FNs traktatorgan for barnekonvensjonen. Komiteen anbefalte etter

¹ <https://www.barneombudet.no/vart-arbeid/hoyringssvar/forslag-til-ny-barneloven-likestilt-foreldreskap-og-felles-omsorg-for-barn-etter-samlivsbrudd>

² <https://www.barneombudet.no/vart-arbeid/brev-og-innspill/innspill-til-barnelovutvalget>

³ <https://www.barneombudet.no/vart-arbeid/hoyringssvar/nou-2020-14-ny-barnelov-til-barnets-beste>

⁴ <https://www.barneombudet.no/vart-arbeid/hoyringssvar/nou-20193-nye-sjanser-bedre-laering>

⁵ <https://www.barneombudet.no/vart-arbeid/publikasjoner/hvem-skal-jeg-snakke-med-na>

Norges siste rapportering at Norge styrker sin innsats for å sikre at vurderingen av barnets beste blir innarbeidet og anvendt konsekvent i alle lovgivningsprosesser og i all politikkutforming som har innvirkning på barn. Komiteen ber også om at det blir etablert klare kriterier for vurderingen av barnets beste for alle myndigheter som treffer beslutninger som berører barn.⁶

Staten er forpliktet til å vurdere hvilke konsekvenser et lovforslag vil ha for barns rettigheter. Det innebærer at det skal undersøkes hvilke rettigheter i barnekonvensjonen som berøres av forslaget, deretter må det vurderes om forslagene bidrar til å oppfylle rettighetene. Dersom forslagene påvirker rettighetene negativt, bør det vurderes andre tiltak eller eventuelt kompensere tiltak. Hensynet til barnets beste må deretter avveies mot andre hensyn, som for eksempel hensynet til likestilling.

Barn og unges medvirkning

Grunnloven § 104 og barnekonvensjonens artikkel 12 fastslår at barn har rett til å bli hørt i alle saker som angår dem. FNs barnekomité har anbefalt Norge at retten til å bli hørt styrkes i utformingen av den nasjonale politikken og i evaluering av planer, programmer og politikk.

Staten er forpliktet til å sørge for at barns synspunkter er en del av kunnskapsgrunnlaget i saker som påvirker barn direkte eller indirekte. Flere av forslagene fra utvalget berører barn, og vi ber om at det legges til rette for barns medvirkning i oppfølgingen av forslagene fra utvalget

Menn som omsorgspersoner

Mannsutvalget har fremsatt ni forslag for å bedre legge til rette for menns muligheter til å være likestilte omsorgspersoner, også etter samlivsbrudd. Vi vil kommentere på to utvalgte forslag, og viser innledningsvis til at begge forslagene er omtalt i høringsnotatet om forslag til endringer i barneloven – Liketilt foreldreskap og felles omsorg for barn etter samlivsbrudd.⁷

Styrke domstolenes mulighet til å idømme delt bosted (forslag 5)

Mannsutvalgets flertall foreslår at delt fast bosted og fast bosted hos den ene bør sidestilles som alternativer for domstolen.

Barneombudets utgangspunkt er at barn har rett til en forutsigbar og ansvarlig medvirkning fra begge foreldre gjennom hele oppveksten, uavhengig av om foreldrene bor sammen eller ikke. Barneombudet mener at vurderingen av hvor barnet skal bo, må baseres på en konkret vurdering av hva som vil være til det beste for barnet, og at det også bør gjenspeiles i loven. Vi viser til høringsvaret vårt til ny barnelov for utfyllende informasjon om delt fast bosted.⁸

⁶ FNs barnekomité, CRC/C/NOR/CO/5-6

⁷ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-ny-barnelov-likestilt-foreldreskap-og-felles-omsorg-for-barn-etter-samlivsbrudd/id3045729/>

⁸ Se kapittel 11.3 i hørings svar til NOU 2020: 14 for utfyllende informasjon om domstolenes kompetanse til å idømme delt fast bosted

I forslag til endringer i barneloven som nylig var på høring, foreslo Barne- og familiedepartementet en ny hovedregel om delt foreldrefullmakt ved samlivsbrudd. I høringssvaret vårt la vi vekt på at hensynet til barnets beste må være avgjørende. Selv om likestilt foreldreskap er et viktig prinsipp som kan gagne barn, så bør ikke det veie tyngre enn barnets beste dersom disse prinsippene står mot hverandre.

Legge kompetansen til å flytte barnet innenlands til foreldreansvaret (forslag 6)

Utvalget foreslår at foreldre med foreldreansvar må være med på beslutninger om flytting av barn innenlands, og at begge foreldre bør kunne reise sak om flytting for domstolen.

I forslag til endringer i barneloven som nylig var på høring, foreslo Barne- og familiedepartementet å flytte denne beslutningsmyndigheten til det nye begrepet foreldrefullmakt, som omfatter beslutningsmyndigheten som tidligere lå til barnets faste bosted.

Barneombudet stilte seg kritisk til det nye lovforslaget om delt foreldrefullmakt, men trakk frem at beslutning om å flytte barnet innenlands burde være noe som foreldrene må bli enige om, da det vil kunne få store konsekvenser for barnet og barnets rett til familieliv med begge foreldre.

Videre arbeid

Vi mener at barneperspektivet gjennomgående må komme tydeligere frem, og at departementet må vurdere hvilke konsekvenser de ulike forslagene har for barns rettigheter. Vi mener også at barn og unges egne synspunkter må innhentes og synliggjøres i vurderingen av hensynet til barnets beste.

Med vennlig hilsen

Mina Gerhardsen
barneombud

Liv Marie Melby
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo